

مسئله قلمی

در سعادتده باب عالی جوارنده
دائرة مخصوصه

محل اداره :

اخطار :

مسئله موافق آثار جدیدیه مع المنوبه
قبول اولیور
درج ایدیهین آثار اعاده اولیور

دین، فلسفه، علوم، حقوق، ادیان و سیاسات و باطالع کرم سیاسی و کرم اجتماعی و مدنی احوال و شئون اسلامیه و بحث ایدر و هفته ده بر نشر ایدر.

آبونه بدلی

صاحب و مؤسسلری :
ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

در سعادتده نسخه سی ۵۰ پاره در

قبرله دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلیر

تاریخ تأسیسی
۱۰ تموز ۳۲۴

سنه لکی	اللی آیللی	غروش	روبله	فرائق
۸۰	۴۰	۳۰۵	۹	۱۷

ممالک عثمانیه ایچون روسیه سائر ممالک اجنبیه

عدد : ۷۰

۲۴ ذی الحجه ۳۲۷ پنجمین ۲۴ کانون اول ۳۲۵

اوچنچی جلد

اسلام و هانوتو

[مابعد]

هپسنگ مقصدی ده مسلمانلرک حالی اصلاح مسئله سنده اولرک دینلری حقندکی اعتمادلرندن ، اطمینانلرندن استفاده ایتک جهتنه منحصردر . او حالده دینه بیلیرک بتون عقلای اتمک یورومک ایسته . دیکی غایت عقائد اسلامیه یی تصحیح ایتمکدن ، نصوص دینی یی یاکلیش اکلایمق سببیه اعتقادیاته کیرن خطالری ازاله ایتلکدن عبارتدر . بوصورتله عقائد بدعتک تحکمندن قورتولنجه اعمالده فساددن سلامت بوله رق ، افرادک حالی دوزلمه یه باشلار ؛ بصیرتله دینه ، دنیا یه عائد برچوق منافع تأمین ایدن علوم حقیقیه ایله تنور ایدر ؛ اخلاق برطاقم ملکات سلیمه ایله تربیه کورور ، افرادک بوصلاحی طبیی بوئون اتمه سرایت ایدر .

ایشته خلقی علوم دینییه دعوت ایدن بر آدم ایشیتدیگز می ، بیلگیزک مقصدی بودر ؛ یاخود انسانلری تربیه دینییه تشویق ایله یین بر یوکسک سس طویدیکز می ، اکلاییکزک غرضی بوندن باشقه برشی دکلدور ؛ هم مسلمینک حالی اصلاح ایتک ایسته یینلر ایچون سلوک ایدمک دیکر طریق یوقدر . زیرا بومقصد و وصول ایچون دیندن عاری اولان هانکی طریق حکمت ، هانکی واسطه تهذیبه مراجعت ایدیهلک اولسه یکی بر بنا قورمق احتیاج قطعیمی کندینی کوسترک اوبنایه لازم اوله جق موادک هیچ بری موجود اولدینی کبی اوسته ، قالفه نامنده کیمسه بولنه ماز .

ای یا ! مادام که دین اتمک اخلاقی تهذیبه ، احوالی اصلاحه کافلدور ؛ مسلمانلری اسباب سعادت یی تحرییه سائقدر ؛ مادام که مسلمانلرک دینلرینه قارش ی بوقدر اعتمادلری واردر ، دینده

الارنده در ؛ مادام که مسلمانلری دینک صاف ، نریه اولان شکلنه ارجاع ایتک ایچون چکله جک صیقیتلر هیچ بیلمدکلری ، طانیدکلری برشیتی وجوده کتیرمک ایچون اختیار اولنه جق مزاحمه نسبتله پک خفیفدر ؛ نه دن دینی براقلمده باشقه بروسيله نجات آرامایه قالدیشلم ؟ ! مصرده اولسون ، سائر یرلرده اولسون ، مسلمانلری دینک شکل صحیحنه ارجاع ایتک ایسته یینلرک نه آوروپالیرده ، نه ده کندی مملکتلرندکی غیر مسلم عناصره قارش فتنه آياقلاندرومق اصلا خاطرینه کله مشدر . بونکله برابر خرسیتیانلردن بعضلری دینه عائد بر سوز ایشیتدیکی کبی ماهیتی اکلایمق طرفلرینه یا ناشایه رق اون یی مخیله سنده قورقونچ بر شکله صوقیورده صوکره اونک خیالندن اورکيور . بعضیلری ده اوله ظن ایديور که مسلمانلر اویانیرلرده بولندکلری حالی اصلاحه چالیشیرلر ، دینلرینه قاریشان بدعتلری آتهرق خالص مسلمانلنی اله آلیرلرسه آرتق الارنده کی وحدت جامعه یه صیم صیقی صاریلیرلر ؛ کندی ایشلرینی دوزلتمک ایچون بر برلرینک معاونتنه مراجعت ایدرلر ؛ وقیله ایچلرینه آلمش اولدکلری یا باخیلردن استغنا کوسترلر ؛ بناء علیه خرسیتیانلرک بر چوغی محضا مسلمانلرک غفلتی سایه سنده الله ایتدیکی بوقدر منافعدن محروم قالیرلر ، بویله بر ذهاب اولا صاحبک نفسنه قارش بر سوء ظنلر ؛ زیرا کندیسنک غافل اولایان بر طولاندیریجی ، آچیق کوزلی بر صویحی اولدیغنه اعتقاد ایتمش اولیور . ثانیاً مسلمانلر حقنده ده سوء ظن بسله مش اولیور ؛ چونکه معارفده نه قدر ایلری کیدرسه کیتسون ، شوکت و قدرتی نه نسبتده ترقی ایدرسه ایتسون ، عینی وطنک اولادی بر برندن مستغنی اوله ماز . شو قدر اوله بیلیرک مثلاً بوکون غیر مسلملر حقسنز اوله رق تأمین ایتدکلری بر منفعتی اوزمان حقلی اوله رق تأمیننه مجبور قالیرلر . کذلک بوکون اوطوردینی یرده بره یوز قازانان

اجنبیلر اوزمان براز فضله یورولق شرطیه معتدل بر قازانجه قناعت ایدرلر. ذاتاً مسلمان حکومتلری شوکتک، سطوتک منتها سنه وارمش اولدقلری زمانلرده بیله خرسیتیانلری مأموریتلرده قوللانیرلر؛ اجنبیلر بلاد اسلامیهده پاره قازانیرلردی.

أوت مسلمانلری دینه تمسک ایتیه دعوت صورتیه شو نتیجه استحصال ایدیه بیلیر: مثلاً مصرده کی بر مسلمان سوریهدی، یاخود هندستانده کی، یاخود عجمستانده کی، یاخود افغانده کی، یاخود دیگر بلاد اسلامیهده کی دینداشندن معاونت ایستیه بیله جک حاله کلیر. زیرا هپسک دردی بر در که اوده دینه بدعت کیرمش اولسندن عبارتدر. بر مملکتده بوخته لغه چاره بولندی، شفایاب اولان وجود دیگر مملکتده کی خستهیه مقتدا اولور.

لکن مسلمانلری بوگونکی حالیه اتحاد دائره سنه کتیرمهیه چالیشمق عقلای امتدن کیمسه نك خیالنه بیله اوغراماشدر. بویله بر مقصد بسله یین آدمی تیمار خانهیه کوندرمک اک عاقلانه بر تدبیردر! بعض مسلمان محررلر حجت حکمتندن بحث ایدیلورلرده بوفریضه بوتون اقطار عالمده کی ارباب ایمانک برلشمه سنه سیدر؛ مسلمانلر آره سنده تعاون ایچون بوندن بویوک وسیله یوقدر؛ بناء علیه امت بوندن استفاده ایتلیر، دییورلر. بویک طوغرو بر سوزدر، یالکیز یا کلیش تلقی اولناملیر. بوسوزدن مقصد مسلمانلره آره لرند کی رابطه دینی اخطار ایتکدر. تا که بوزولمش عقیده لرینی، چیغیرندن چیغمش عمللرینی اصلاح ایتک، یاخود قحط کی، ظلم کی زمینی آسمانی مضای مدافعه ایتک خصوصنده بر برینه ظهیر اولسونلر. بوايسه عینی دین ايله تدین ایدن بوتون امتلرجه خصوصیه آوروپالیرجه پک طیبی، پک معروف بر ایشدر.

مسلمانلر بوگونلرده دولت عثمانیه دن، سلطانندن چونجه بحث ایدیور؛ بر چوقلریده سلطان ايله مناسبت پیدا ایدلسنه طرفدار اولیور. بو حال هیج کیمسهیه تلاش ویرمه ملیر. زیرا دولت عثمانیه بوگون حکومت اسلامیه نك اک بویوکیدر؛ عثمانلی پادشاهی سلاطین اسلامیه نك اک شوکتلیسیدر. مسلمانلری اصلاح ایچون اورتهیه آتیلان ارباب حمیه دست معاونتی اوزاده جق اک بیوک آدم انجق عثمانلی پادشاهی اوله بیله جکی ایچون امتی گرفتار اولدینی مصائبدن قورتارمق کندیشندن بالطبع امید ایدیه بیلیر. پک اعلا! بوايشده آوروپایی تلاش دوشورن نه وار که مسلمانلرک حقوقی یوقمق ایچون آره لرند اتفاق ایتیه قدر وارییورلر؟

شیمدی سوز نفوذ دینی ايله نفوذ سیاسینک بر شخصده جمعی مسئله سنه کلدی. موسیو هانتوتو آوروپا سلطنت دینه یی سلطنت دنیویه دن آیرمادجه ترقی ایدمه مشدر، دییور. بوسوزلری طوغری ایسه ده هانتوتو هر ایکی سلطنتک عینی شخصده اجتماعی مسئله سنک مسلمانلرجه فصل تلقی اولندیغنی بیلیمور.

پاپانک پادشاهلری تختندن ایندیرمک، قوماندانلری آفوروز ایتک، مملکتلره ویرکو طرح ایلهمک، بر طاقم قوانین الهیه وضع ایتک کی خرسیتیان اقوام اوزرند کی سلطنت دینه یی هیج

بر زمان مسلمانلرجه کورولمش، ایشیدلمش شی دکلدی. أوت شریعت اسلامیه اک بویوک حاکم اولان خلیفه یاخود سلطان ایچون بر طاقم حقوق تقریر ایلهمشدر که سلطنت دینه صاحبی اولان قاضیده او حقوق یوقدر. سلطان داخلی سیاستیه مملکتک امورینی اداره ایدر؛ خارجی سیاستیه، یاخود ایجابنده حرب ايله حکومتی مدافعه ده بولونور. اهل دینه کلنجه اونلر یالکیز کندی وظیفه لرینی ادا ایدرلر. سلطانک بونر اوزرند عزل ونصبدن بونلرکده سلطان اوزرند تنفیذ احکام ايله ممکن اولدینی تقدیرده رفع مظلومن باشقه حق یوقدر.

ایشته دولت عثمانیه میدانده طورویور: مملکتده قوانین مدنیه وضع ایتدی؛ حکمک طرزینی؛ حاکمک عدینی، قومیتی کوستر نظاملر تنظیم ایلدی: محکمه لرند کرک خرسیتیانلردن، کرک تحت تابعیتند کی سائر غیر مسلم عنصرلردن اعضا بولونماسنه مساعدت کوستردی. مصر حکومتی ده بویله یاپدی: حاکم سیاسینک امریله محاکم مختلطه، محاکم اهلیه تشکیل اولندی. بو محکمه لرک حالی، بو محکمه لرده مرعی طوتیلان قانونلر معلومدر. دینک بو خصوصده هیج بر مداخله سی یوقدر. بناء علیه ایش موسیو هانتوتونک ایستدیکی کیدر، یعنی ایلک سوز دائماً سلطنت مدنیه نك حقیدر.

بونکله برابر بوسلطنت مدنیه نك مسلمانلرک حالی اصلاح خصوصنده هیج بر فائده سی کورولمادی، بلکه ضرری کورولدی. زیرا بزم اسکی امراض کندیلرینی امرای دین عدایتش اولسه لردی احکام دینه ییه آچیقندن آچیه مخالفتله بر طاقم مظالم ارتکابنه، آغیر آغیر ویرکیلر، نقدی جزالر وضعنه، بوتون بلاد مسلمینی خراب ایدن، اونی اک قیمتلی ماملکی اولان استقلالندن محروم بر اقان بوقدر اسرافات اختیارینه مقتدر اوله مازلردی.

فرانسه حکومتی کندیشنه «شرقده قاتولیکلرک حامیسی» دییور؛ انکلتزه قراایچه سی «پروتستانلرک ملکه سی» نامیله یاک اولونیور، روسیه امپراطوری ده هم قرال هم کلیسا رئیس طانیلیور. پک اعلا! نه دن عثمانلی پادشاهنه «خلیفه مسلمین» یاخود «امیر المؤمنین» دینسنه قارشی اشمئزاز کوستریلور؟

ظن ایتیم که آرتق یوقاریدن بری ابضاح ایتدیکمز طرزده کی بر دعوت دینه ییه قارشی موسیو هانتوتو سوء ظنده بولنه بیلین. حتی ظن ایدرم که فرانسلرک اداره سی آلتند کی مسلمان مملکتلرند بویله بر دعوت ظهوره. کله جک اولورسه موسیو هانتوتو اوکا ظهیر اوله جقدر. ایشته اوزمان مسلمانلرک مصالحیه فرانسلرک مصالحی تألیف خصوصی بن درعه ده ایدرم. زیرا مسلمانلر بو دعوت سایه سنده دینک شکل صحیحنه رجعت ایدرلر سه تهذیب اخلاقه موفق اوله رق اکتساب علومده، تحصیل معارفده آوروپالیرله مسابقه ایدرلر؛ مدنیتده اونلره یتیشیرلر که آرتق اوندن صحرکه آره لرند اتفاق حصولی قولایلاشیر.

مرحوم شیخ محمد عبده

محمد عاکف